

Het huis Kerkzigt te Loenen

Tegenover de Hervormde Kerk te Loenen ligt aan de Dorpsstraat 62 een imposant ogend huis. Aan de zuidzijde voert een kort straatje naar de Vecht. Dit straatje heette voorheen De Vismarkt of Kerkweg en was lang eigendom van de kerk.

Het huis staat bekend als het doktershuis. Het leek ons interessant eens na te gaan waarom dat zo is. Door een toeval hoorden wij dat een vrij compleet huisarchief aanwezig is. Daaruit kon een deel van de geschiedenis worden gedestilleerd.

Op de kaart van Kroonenburg's gerecht uit circa 1640 staat op deze plaats een huis van ongeveer dezelfde afmetingen aangegeven. Dit zal zoals de meeste huizen in Loenen in 1672/73 verbrand zijn, doch waarschijnlijk dateert de kelder met zijn kruisgewelven nog van vóór die tijd.

Tussen 1675 en 1700 zal het huis weer zijn opgebouwd. Het kreeg toen zijn gang met marmeren tegels door het midden van het huis, met in de muren aan weerszijden ondiepe nissen. Deze nissen worden aan de bovenzijde door gecontourneerde bogen afgesloten en aan de onderzijde door marmeren richels op heuphoogte. De deuren die op de gang uitkomen, dateren eveneens uit deze tijd. Ze zijn breed en uit eikenhout opgebouwd. De trap naar de eerste verdieping is eveneens van eikenhout, met wit marmeren wanden tot de hoogte van de leuning.

Een aardige bijzonderheid vormt de nog aanwezige bedstede in de opkamer boven de kelder aan de Vechtzijde.

Rond 1880, gezien de architectuur van de huidige voorgevel, heeft de toenmalige bewoner Dr Planten het huis gemoderniseerd. De voorgevel kreeg een deftige allure, zij het dat de gevel wat wonderlijk aandoet. Binnenskamers werden zwartmarmeren haardomlijstingen aangebracht, zowel op de begane grond als op de eerste verdieping. In de kamers en suite aan de zuidzijde werd een drukke stucplafond-versiering met zware sierbanden aangebracht. Ook in de overige kamers en de gang werden stucrosetten met daarin portretmedaillons (1e verdieping) aangebracht. Beneden kwamen schuifluiken voor de ramen. In de kamer aan de noordkant aan de straatzijde moet toen nog een empire of Louis Philippe stucplafond hebben gezeten. Een nu weggehakt ogief in het midden met hoekversieringen in de vorm van stralen duiden daarop. Een soortgelijk plafond bevindt zich op Geynwijk in Baambrugge. De oudst bekende bewoner op onze lijst, Cornelis Hoogeveen, was Bailluw van Kroonenburg. Uit de Leenbrief van 1781 voor Pieter Vlot, waarin deze met het huis wordt beleend onder betaling voor verheergewading van een halve Beyerse gulden, blijkt dat de Hoogeveens het bestuur in Loenen vrijwel geheel in handen hadden. Joris Hoogeveen was secretaris van Kroonenburg, Loenen en Nieuwersluis, terwijl Mr Krijn Hoogeveen bailluw was van Mijnden en de twee Loosdrechtten. Ook was hij 'stadhouder van de leenen van huys en sloote van Kroonenburg'. Vrouwe van Kroonenburg was in die dagen mevrouw Nicolaa Geertruida Smislaert wed. IJsbrand Kieft Balde.

Aan twee leenbrieven hangt haar zegel in fraaie gedraaide houten bakjes met het indrukwekkende wapenschild.

Het huis aan de noordzijde blijkt in 1781 van een Christoffel Okes te zijn geweest terwijl zijn weduwe daar nog in 1807 woonde.

In 1839 woonde Albert van Daalen daar en in 1854 Paulus Fluyt, die er in 1878 nog eigenaar van was.

In 1803 kwam ons huis in handen van de oud Luitenant Admiraal van de Verenigde Nederlanden, Ridder der Koninklijke Orde van Verdienste van Braam. Hij was het die het Kerkzigt ging noemen. In de kerk bezat hij een dubbele bank, waarvoor 12 gulden jaarlijks moest worden betaald. Zijn erven verkochten het aan de eerste medicus op onze lijst dr Benedictus Wipff, die gehuwd was met Jeanne Esther Plumettaz. Hij nam de helft van de bank over in de kerk. Na zijn overlijden kocht de Loenense fabrikant H. J. Tijssen Dirksz. het huis dat hij waarschijnlijk verhuurde.

P. J. Lutgers vermeldt hem in zijn Gezigten aan de rivier de Vecht als eigenaar van Beek en Hof en de naastgelegen fabriek van fijne verven en dierlijke kool. Hij benutte daarvoor de windkracht door middel van de latere korenmolen, die nog steeds naast Beek en Hof staat.

De volgende eigenaar, Pos, was broodbakker op Oud Over. Hij zal ongetwijfeld familie zijn geweest van Dirk en Marcus Pos, bekende verveenders en turfhandelaren in de 19e eeuw, aan wie het ontstaan van de Loenerveense en Loosdrechtse plassen is te danken.

De heer Adema was apotheker. Waarschijnlijk de laatste, voordat de apotheekhoudende artsen hun intrede deden. De verkoop van het huis aan hem luidt de periode van inflatie in, want van toenaf is het huis steeds meer guldens gaan kosten.

Frederic Reisenbach was makelaar in Amsterdam. Hij woonde aan de Prinsengracht 263 bij de Leidsegracht en was gehuwd in tweede echt met Hermina Leinweber, wier broer postkantoorhouder te Loenen was.

Om de drukte op en over de Vecht beter te kunnen genieten, bouwden zij de nog bestaande koepel. Hun erven veilden het huis met twee erachter gelegen woningen, die voor 75 cent in de week werden verhuurd.

Koper was dr Hendrik Jacob Planten, arts. Hij liet de twee woningen gedeeltelijk afbreken, doch trok één ervan bij het huis als keuken en schuur. Het eerste huis aan de Vismarkt aan de overzijde kocht hij erbij en richtte het in als apotheek. Hij betaalde er f 450,- voor. Zoals hierboven verondersteld was hij mogelijk diegene, die het huis zijn huidige uiterlijk gaf.

Zijn opvolger werd dr Lucas Lourens Posthuma, die de apotheek overnam à f 800,-. Hij was het die de merkwaardige uitbouw aan de Koepel liet aanbrengen, waarvoor de Minister van Waterstaat zijn toestemming moest geven.

Nog in 1923 liet hij een 3000 liter grote cementen regenwaterbak aanbrengen voor de waterpomp in de keuken.

Tenslotte kocht dr Marten Adriaan de Jongh, arts uit Vinkeveen, het huis. Het wordt nu nog door zijn dochter, mevrouw F. L. Smit-de Jongh, bewoond.

Het oppervlak van het terrein is vanaf de eerste opgave 320 m² geweest.

E. Munnig Schmidt

Lijst van eigenaren/bewoners Kerkzigt

Cornelis Hoogeveen

28/9 - 1780 - 1781

Pieter Vlot	5/3 - 1781 - 1792
Hendrik Vlot	8/8 - 1792 - 1803
verkoop <i>f</i> 3200,-	
Willem van Braam	19/12 - 1803 - 1807
verkoop <i>f</i> 3000,-	
Dr Benedictus Wipff	20/7 - 1807 - 1838
Erven Wipff	1/10 - 1838 - 1839
verkoop <i>f</i> 3050,-	
Hendricus Johannes Tijssen	8/12 - 1839 - 1851
Catharina Henrietta Tijssen	21/6 - 1851 - 1854
verkoop <i>f</i> 2500,-	
Cornelis Pos	8/11 - 1854 - 1866
verkoop <i>f</i> 3600,-	
Jan Coenraad Adema	1/5 - 1866 - 1870
verkoop <i>f</i> 4000,-	
Frederik Reisenbach	27/4 - 1870 - 1878
veiling <i>f</i> 4725,-	
Dr Hendrik Jacob Planten	28/3 - 1878 - 1909
verkoop <i>f</i> 7000,-	
Dr Lucas Lourens Posthuma	27/3 - 1909 - 1934
verkoop <i>f</i> 11000,-	
Dr Marten Adriaan de Jongh	1934 - 1949
verkoop <i>f</i> 19000,-	
F. L. Smit	22/8 - 1949 - 1967
A. A. de Jongh	1/11 - 1967 - heden